

Pri 4. točki dnevnega reda rešijo se predlogi združenega finančnega in gospodarskega odseka (priloga 76.) z načrtom zakona o doneskih, katere morajo dežela Kranjska, deželno stolno mesto Ljubljana in zemljiški posestniki barja prispevati k troškom del za njega osuševanje (k prilogi 62), poročevalec poslanec Povše.

Po zanimivem vtemeljevanji bistveno nespremenjenih predlogov deželnega odbora po g. poročevalcu in po kratki razpravi, sprejel se je načrt zakona, po katerem imajo k troškom okrogle svote 1.400.000 gld. prispevati močvirci z 28%, dežela z 12%, Ljubljana pa z 10%, — sledeči predlogi:

1.) Načrt zakona o doneskih, katere morajo dežela Kranjska, deželno stolno mesto Ljubljana in zemljiški posestniki barja prispevati k troškom del za njega osuševanje se potrjuje.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da temu zakonu izprosi Najvišje potrjenje.

3.) Deželnemu odboru se naroča, storiti brez odlašanja potrebne korake pri visoki c. kr. vladi, da izposluje pri visoki c. kr. državni upravi ustavnim potom:

- a) državno podporo, znašajočo 50% vseh troškov;
- b) neobrestno posojilo v znesku 300.000 gld. za močvirne posestnike;
- c) oproščanje od kolekov in pristojbin glede listin in pravnih opravil, ki bi bila potrebna vsled tega podvzetja;
- d) privoljenje, da se sme razpoložljivi del obstoječega močvirskega zaklada na račun doneska močvirskih posestnikov porabiti, kako da bode s priloženim načrtom zakona nameravano osuševanje barja zagotovljeno, da se bodo dela, ako bo mogoče, pričela l. 1890. ter zvršila v teku naslednjih štirih let.

4.) Deželni odbor se pooblašča, da zaslišavši druge udeležence, sklene z visoko c. kr. državno upravo v smislu sklenenega načrta deželnega zakona za izvršitev izboljševalnega dela potrebni dogovor in da torej stori potrebne korake, pri tem najskrbnejše varujoč koristi dežele in izboljševanja.

5.) Deželni odbor se pooblašča, da za slučaj, ko bi bilo treba posojila za barjane najeti, prevzame v imenu dežele poroštvo do najvišjega zneska 300.000 gld. za dogovorjeno poplačilo tega posojila s tem, da vporablja določila § 6. tega zakona in sploh vse previdnosti.

Daljne točke dnevnega reda 5. do vštete 9. bile so manj pomenljive, — 10. do 14. pa so se odložile na XVI. sejo, katero napove deželni glavar na 22. dan novembra.

Naši dopisi.

Od gorenjske strani. 16 novembra. (Pomankanje zdravnikov: Potreba kirurških šol.) Mislili smo, da veliko nadlogo, pomankanje zdravnikov, čutimo le po Kranjskem; pa „Slovenec“ naznanil nam je v svoji 262. šte-

vilki, da je v 19. seji štajarskega dež. zbora poslanec Jerman zopet, — tedaj se je to zgodilo že pred vsaj enkrat, če večkrat ne — naglašal potrebo kirurških šol. Glasovalo se je o tem predlogu po imenih, pa bil je odklonjen vzlic temu, da je glasovalo 26 poslancev za, 25 pa proti predlogu. (Odklonitev predloga zaznamoval je ali g. pisalec dotične notice, ali pa morda g. stavec z (!).) V 263. št. „Slovenca“ pa smo brali telegram, da se je v nasledni seji imenovanega dež. zbora izjavil poslanec Fürst, da je v omenjeni zadevi glasoval on „da“, ne pa „ne“, in vsled tega je dež. glavar predlog Jerman-a o uvedbi kirurških šol proglasil sprejetim. Iz tega je razvidno, da tudi na Štajerskem morajo bitko občutiti pomanjkanje zdravnikov. Se ve, — in tega smo tudi popolnoma preverjeni, — da nekaterim gospodom ne govorimo od srca, če rečemo, da je bila to neizrečeno nesrečna misel, ker so se odpravili vojaški zavod „Jozefinum“ in kirurške šole; pa: kar je res, je res, in naj ugovarja kedo, kar in kolikor hoče, mi rečemo še enkrat in trdimo: neizrečeno nesrečna misel bila je to, naj si jo je bil sprožil že Peter ali Pavel. Naredba, da mora vsaki zdravnik biti doktor medicine, vidi se nam ravno taka, kakor če bi se zaukazalo: vsaki ljudski učitelj mora imeti sposobnost vsaj za profesorja srednjih šol ali pa celo za univerzo.

Dokler niso bile na novo vredjene zdravniške plače na Kranjskem, reklo se je navadno občinam, ako so prosile za zdravnike: zboljšajte plačo, in dobili ga boste. Zdaj pa, ko je dežela sama to storila, plače vravnala, ter so bile vse službe razpisane, pokazal se je še le natančno sad odprave kirurških šol: službe so, ni pa vsaj dovolj ne — prosilcev. Ako za službe posameznih kmečkih okrajev ni nihče prosil, ne čudimo se; a če pogledamo n. pr. na Krško, ki je mesto, ima sedež c. kr. okr. glavarstva, in poseže spretni zdravnik s svojim delovanjem lahko tudi čez most tja v sosedno Štajersko, pa vendar tudi za to službo ni bilo nobenega prosilca, potem lahko vemo, pri čem da smo. Opravičeno toraj vprašamo: kedaj bo tega pomanjkanja konec? Starejši kirurgi so do malega izumrli, mladi se ne odgajajo; naraščaj slovenskih medicinarjev pa je v primeri potrebnosti tudi tako pičel, da tako rekoč zgine. In če prav tu in tam kedo medicinske študije dovrši, koliko jih pa mara iti službovat na deželo? Vse v mesta tiši, po kmetih pa naj ljudje zdravniško pomoč ali z težkim novci preplačujejo ali naj iščejo pomoči pri „konjederkah“, ali pa naj poginjajo kot neumna žival. Terde besede, pa — resnične. Da gg. medicinci do malega vsi le v mesta tišče, glejmo dokaz: Ljubljana šteje, — mende prav vemo —, 30 zdravnikov, sosedna Loka ima nasprot le 1, zapiši enega, in to: za mesto in okolico, pa za vso obširno selško in poljansko dolino; — en zdravnik tedaj na blizo 27, zapiši sedem in dvajset tisoč stanovnikov. In to stanje je zdaj o mirnih časih! Ko pa bi nastala kaka vojska, — česar nas vsemogočni Bog milostno obvaruj! — kaj pa bi bilo potem? To-le: mladi zdravniki

bi bili poklicani v vojaško službo; stari bi ostali po mestih; po deželi pa bi cepali ljudje o boleznih brez zdravniške pomoči kakor muhe. Mislimo, da nihče, ki položaj hoče natančno opazovati, ne bo djal, in tudi reči ne more: to je pretirano.

Ker se nalagajo podložnikom na vse strani taka silna bremena, naj se bi jim vsaj za čas bolezni tudi oskrbela zdravniška pomoč, saj je znano, da je človeku ljubo zdravje prva in največja dobrota na sveti, in da v bolezni vsakdo naj bolj po njem koperni. V tej zadevi pa nam stojita zdaj le dva pota odprta: ali naj se uvedejo vsaj za kake leta zopet kirurške šole, da dobimo po naših deželah mladi domači zdravniški naraščaj; ali pa naj avstrijski narodi počakajo, da bo ogromno število židovskih medicincov zvršilo svoje študije. Kakor si namreč Izraelov rod po vseh deželah išče mesta in prostora, da takorekoč tihotapsko zastavlja korenine v rodovitna tla, iz katerih naj bi pogualo drevje in sad za njegove sebične koristi in namere, enako tako se je bati, da bodo v kratkem času tudi medicinarji tega rodu poplavili vso Avstrijo in poskušali se vrniti v zdravniške službe prav v malih letih. Našega jezika se bodo kmalu priučili; zakaj kjer žid čuti „groš“, ondi je v svojem trudu neumoren. Naj bi še naši gg. državni poslanci toraj tudi v tej zadevi čuli pri vratih, skoz katere hoče vrniti se novi neprijatelj, židovski živelj, med naš siromašni narod!

Štajerskemu poslancu g. Jerman-u pa kličemo: „vrlo dobro!“ ker se poteza za tako pravično, potrebno in koristno reč! —k.

Iz Ljubljane. — Deželni zbor kranjski končal je dne 23. t. m. minulo soboto večer ob $\frac{1}{2}$ 8. uri letošnjo 44 dni trajajoče uspešno delovanje. — Marsikdo bal se je, da bi se nadaljevalo nasprotje v deželnem zboru, katero se je tu in tam, izrekoma v Ljubljani in njeni okolici in pa v Kranjskih selskih občinah kazalo pri zadnjih deželno-zborskih volitvah. In res kazalo se je pri dveh prilikah pri razpravi normalno-šolskega zaklada in pa pri predlogu finančnega odseka o nameščenju dr. Bock-a v ob enem sklenjenem bolnišničnem oddelku za očibolne, da narodna stranka žalibog pogreša tako potrebne sloge. Bati se je bilo, da se sad tega pokaže tudi pri volitvi v deželni odbor.

Tako daleč, hvala Bogu, ni prišlo: Zadnji dan zasedanja dognala se je poravnava ne samo za odborovo volitev, temveč na taki podlagi, da je za prihodnje zagotovljena tudi sloga v vsem političnem slovenskem delovanju, ako vsi vdeleženci, na čemer dvomiti nimamo povoda — ostanejo mož beseda.

Vresničila se je toraj koncem zborovanja ona želja, katero je izrekel deželni glavar začetkom tega zasedanja in nadejamo se, da bode na poštenu podlagi dognana

sloga med slovenskimi poslanci na Kranjskem vstrajna in blagodejna tudi na razmere med Slovenci v drugih pokrajinah.

— Pri volitvi novega deželnega odbora izvoljeni so sledeči odborniki: 1.) iz skupine velikega posestva odbornik dr. Schaffer, namestnik baron Taufferer; iz skupine mest in trgov: odbornik Iv. Murnik, namestnik Fl. Stegnar; iz skupine selskih občin: odbornik dr. Vošnjak, namestnik Fr. Povše; iz celega zbora: odbornik Oton Detela, namestnik J. Krsnik. Glasno odobravanje našla je izjava izvoljenega dr. Vošnjaka, da sprejme zahvalujoč se za skazano mu zaupanje izvolitev in da bode tudi v prihodnje deloval za blagor katoliškega slovenskega ljudstva.

— Sklep deželnega zbora, ki se je vršil minulo soboto večer, dal je deželnemu glavarju priliko ozirati se v svojem končnem govoru na uspešno delovanje zborovo: Rešilo se je 78 prilog, večinoma poročil deželnega odbora, 3 samostojnih predlogov in pa deloma poročila odsekov o vsih važnejših predmetih, vrh tega pa se je rešilo 167 prošenj in pa vse nادرbnosti obširnega letnega poročila. Deželni glavar omenjal je posebej: podpore za zgradbe šol, zviksanje učiteljskih plač, zakon glede nagrađenja za versko podučevanje v ljudskih šolah, sklepov glede strokovnih šol in pa zakona o pravicah učiteljev, ki morajo k vojni.

Dalje omenjal je sklepa o zgradbi nove bolnice in se pri tej prilike hvaležno spominjal velikodušne požrtovalnosti Josipa Gorupa.

Omenjal je dalje zgradbe brambovske vojašnice in deželnega gledališča.

Izmed sklepov zadevajočih predložitve cest in pa družih prometnih naprav omenja: ceste čez Vagensperg, čez Lužarje, Savskega mosta pri Radečah in železnice Kamniške.

Izmed sklepov zadevajočih gospodarske stvari omenja: zelo izdatnih podpor za kmetijstvo, za kmetijsko razstavo prihodnega leta, zoper trtno uš in strupeno roso, zoper povodni Vipavske, Račenske in Kočevske doline, pogozdovanje krasa, pred vsem pa prevažnega zakona za osuševanje ljubljanskega močvirja.

Konečno omenja še sklepa deželnega zbora v podporo letos v deželi po vremenskih nezgodah poškodovanih. Glavar izreka gorko zahvalo za toliko in tako važnih sklepov vsemu deželnemu zboru, posameznim odsekom, njenim načelnikom in poročevalcem. Še posebej zahvaljuje se gospodu deželnemu c. k. predsedniku, ki je kakor vedno, tudi letos sodeloval pri vsih važnejših sklepih ter s svojo naklonjenostjo uspešno podperal vsa prizadevanja v blagor dežele. Po zahvali izrečeni poposlancem tudi v nekih nemških besedah vabi deželni glavar vso zbornico, hvaležno in zaupno spominjati se onega, ki vedno očetovsko skrbi tudi za našo deželo ter se zborovanje sklone z živahnimi živijo-klici na cesarja Franc Jožefa. Zahvaljuje se za

prijazne besede glavarjeve gospod deželni predsednik baron Winkler ter obeta, neprestano delovati za blagor dežele; konečno zahvali se v imenu zbornice g. poslanec Luka Svetec deželnemu glavarju za nepristransko in uljudno vodstvo razprav ter mu izreka vošilo, da bi ga Bog mnogo let ohranil zdravega in krepkega v blagor dežele.

Zahvaljujoč se za te vošila potem sklene zborovo zasedanje.

— Prevzvišeni gosp. knezoškof ljubljanski vrnil se je minuli petek večer nazaj v Ljubljano z Dunaja, kjer se je vdeleževal shoda avstrijskih škofov.

— Stari meščan ljubljanski g. J. Pauer, po domače „Činčara“, umrl je minulo soboto ter v ponedeljek bil pokopan pri sv. Krištofu.

— Uniu katolica imenuje se na Dunaji novo ustanovljena katoliška zavarovalnica zoper ogenj, točo itd., novemu zavodu imenovan je glavni zastopnik za slovenske pokrajne g. Josip Prosenc v Ljubljani.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. Ker se cesarica po zadnjih naznanilih že krog 10. decembra vrne nazaj na Dunaj, povrne se do onega časa tudi cesar z Ogerskega nazaj in bode čez božične praznike na Dunaji, — meseca januarja pa bode bival na Ogerskem. — Prihodni torek dne 3. decembra prične se zopet zborovanje državnega zbora in časniki ugibajo že vsakovrstne reči, kako namerava nastopiti ta ali ona stranka. Izrekoma so radovedni levičarski krogi, kaj postane z zapuščin osrednim klubom Lichtenstein-ovim

Pred tednom še govorilo se je prav za trdno, da se zopet združita Hohenwartov in Lichtensteinov klub; zadnje dni pa se trdi, da se je posrečilo prizadevanju Lienbacher-Zallinger-jevemu, pregovoriti Liechtensteino-vce, da ustavijo združitvi. Ne dvomimo, da je pa tudi znani štajerski Karlon pripomogel vse, kar mu je bilo mogoče, da se prepreči nameravano združenje.

Kakor čujemo, snidejo se v nedeljo dne 1. decembra načelniki državnozborske desnice, ki se gotovo tudi v tem vprašanji dokončno dogovore.

Primorska. — Dosedanji upravnik namestništva vitez Rinaldini imenovan je za c. k. namestnika v Trstu, laški in levičarski listi ga ne morejo dosti prehvaliti; mi pa sodimo, da bi bil v stanu, tudi pred že kakor desna roka Pretis-ova, pokazati svojo državniško modrost in spretnost, ako bi bil imel tudi dobro voljo. Zato pa bomo strogo opazovali daljne korake novega namestnika.

Česka. — Zadnje dni minulega tedna in konečno tudi ta ponedeljek vršila se je v deželnem zboru Češkem ojštra govorniška bitka, sme se trditi, da blizo taka kakor pri prejšnji adresni razpravi. In z veseljem je bilo opazovati, da so izrekoma veliki posestniki z izrednim vspehom in z redko odločnostjo šibali po nedoslednosti in pogubnosti mladočeškega početja. V ponedeljek bilo je zborovanje pretrgano.

Ogerska. — Ogerski deželni zbor je ravno v sredi budgetne razprave. Opozicija zapisala si je na svoje geslo: „za vsako ceno proč s Tiszom“. Zato tudi ne le brez ozira, temveč tudi nedostojno, udrihajo po ministerskem predsedniku ter ga še celo ne puste priti k besedi, in na vse mogoče načine begajo in napadajo one, ki hočejo Tisza braniti.

Afrika. — Pred 14 dnevi še mislil je ves svet, ki se briga za preiskovanje neznanih delov srednje Afrike, da slava potovalca Stanley in pa Emin pa ša ali nista več živa ali pa da sta vjetnika tamošnjih divjakov. Sedaj pa je došlo pismo Stanley-ovo, pisano v Mpwapvi dne 11. novembra, toraj pred 14 dnevi, v katerem piše, da se v malo dneh vrne on in Emin v Canzibar in potem v Evropo. Došlo pa je na Nemško tudi Emin-ovo pismo z dne 28. avgusta z misijske postaje „Usambiro“, v katerem naznanja da se do Božiča vrne na Nemško. Slava potovalca vračata se z mnogobrojnimi spremstvom, z naravoslovskimi zbirkami, pa tudi z mnogim blagom, izrekoma z veliko množino slonove kosti.

Laška. — Kralj je dne 25. t. m. s prestolnim govorom otvoril laško zbornico, Prestolni govor omenja trgovinske pogodbe s Francosko, ter trdi zagotovljenost miru.

Žitna cena

v Ljubljani 13. novembra 1889.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 66 kr. — banaške 7 gold. — kr. turšice 4 gold. 87 kr. — soršice 4 gld. 55 kr. — rži 4 gold. 71 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — ovsa 3 gold. 09 kr. — ajde 5 gold. 20 kr. — Krompir 3 gold. 03 kr. 100 kilogramov.

V Kranji.

Hektoliter: Pšenica 6 gold. 18 kr. — Rž 4 gold. 55 kr. — Oves 2 gold. 60 kr. — Turšica 4 gold. 54 kr. — Ječmen 1 gold. 22 kr. — Ajda 4 gold. 22 kr. — Slama 100 kilogr. 1 gold. 60 kr. — Seno 2 gold. — kr. — Špeh 1 kilogr. 44 kr.